

REDACTIONEEL

BCG-VACCINATIE ONDER DE LOEP

Het beleid aangaande BCG-vaccinatie kent internationaal nogal wat verschillen. Hoewel Nederland nooit is overgegaan tot vaccinatie van alle pasgeborenen, komt toch nog circa 10 procent van alle zuigelingen ervoor in aanmerking: meer dan 10.000 kinderen per jaar. De Gezondheidsraad adviseert al meer dan een halve eeuw over BCG- en andere vaccinaties. In de documenten van de Commissie voor Praktische Tuberculosebestrijding (CPT) waren deze adviezen tot nu toe verwerkt in werkinstructies en protocollen. Een werkgroep is momenteel bezig een BCG-richtlijn op te stellen, waarin alle aspecten van BCG-vaccinatie worden beschreven. Daarom besteden we in dit nummer uitgebreid aandacht aan BCG.

De gemoederen over BCG-vaccinatie zijn in de literatuur en in de publieke gezondheidszorg vaak hoog opgelopen. Tot vandaag de dag zijn er duidelijke 'believers' en 'non-believers'. Een belangrijke oorzaak daarvan is dat het vaccin ontwikkeld werd in een tijd dat evidence-based medicine nog in de kinderschoenen stond en dat het vaccin zonder uitgebreid onderzoek werd geïntroduceerd.

Begin vorige eeuw wist men dat tuberculose door een bacterie werd veroorzaakt en via de lucht werd overgedragen, maar waren de mogelijkheden beperkt om de ziekte te voorkomen en te genezen. Licht, lucht en levertraan was het adagium, en het duurde tot de jaren '40 voordat er een werkzaam medicijn kwam. Toen Calmette en Guérin er in 1921 in slaagden een vaccin te bereiden van de tbc-bacterie die bij runderen veel voorkwam, was dat goed nieuws. Het vaccin werkte beschermend bij dieren.

De eerste toediening bij de mens typeerde de noodzaak om 'iets' te doen tegen een ziekte die ook bij kinderen veel slachtoffers maakte. Het vaccin werd oraal gegeven aan een pasgeboren jongetje wiens moeder kort na de bevalling aan tuberculose overleed. De jongen zou worden opgevoed door zijn grootmoeder, die eveneens tuberculose had. Toediening van het vaccin was een moedige daad die in dit geval veel succes had. Verheugd wordt in het KNCV Leerboek der Tuberculosebestrijding van 1951 vermeld dat hij inmiddels 29 jaar is en nog steeds gevrijwaard van tuberculose.

Schokkende nieuwe cijfers

In oktober geeft de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO) elk jaar het 'Global TB Report' uit, met nieuwe schattingen, nauwkeurige overzichten van het aantal gemelde patiënten per land en analyse van trends. Al een paar jaar worden de schattingen naar boven bijgesteld vanwege tbc-prevalentieonderzoeken, onder andere in Indonesië en Nigeria. Die surveys lieten zien dat er veel meer patiënten waren dan op basis van meldingen werd geschat.

Dit jaar is er opnieuw een bijstelling naar boven, omdat er bijna één miljoen meer tbc-patiënten in India zijn dan eerder verondersteld. Schokkend nieuws. Dit zijn de cijfers: jaarlijks ontwikkelen wereldwijd 10,4 miljoen mensen tuberculose. Slechts 6,1 miljoen daarvan worden gemeld in nationale programma's. Ieder jaar overlijden 1,8 miljoen mensen aan tuberculose, waarvan 0,4 miljoen aan tuberculose/hiv. En het aantal multi-/rifampicineresistente tbc-patiënten is circa 600.000, dat wil zeggen 100.000 meer dan eerder geschat.

De grote uitdaging is om de bijna 4 miljoen 'missing cases' te vinden. Dat kan door het meldingssysteem te verbeteren, vooral in landen waar tuberculose ook in de privésector wordt behandeld, zoals in India, en door tbc-patiënten actief op te sporen. Het zijn activiteiten waar KNCV Tuberculosefonds samen met partners hard aan werkt, ook in de eerder genoemde drie landen.

Ter nagedachtenis aan Jan Voskens

Tot slot hebben we recent afscheid moeten nemen van KNCV-landendirecteur in Indonesië Jan Voskens, een bijzondere tbc-bestrijder en een warm mens. In dit nummer daarom aandacht voor Jan en het werk dat hij verrichtte in zijn geliefde Indonesië.

Gerard de Vries